

Конфлікт інтересів: основні поняття, склад

Законодавча база

1. Закон України від 14.10.2014 № 1700 – VII «Про запобігання корупції» (Розділ V, Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
2. Методичні рекомендації НАЗК від 03.02.2025 р. щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції.

Суб'єкти

п.1. ч. 1.
ст. 3

Особи, уповноважені на виконання функцій держави, або місцевого самоврядування (в т.ч. державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування)

- ст. 22 – обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища;
- ст. 23 – обмеження щодо одержання подарунків;
- ст. 24 – запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поведження з ними;
- ст. 25 – обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності(крім осіб, щодо яких обмеження не застосовується (ч. 3 ст. 25 Закону);
- ст. 26 – обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування;
- ст. 27 – обмеження спільної роботи близьких осіб (крім осіб, щодо яких обмеження не застосовується (ч. 1 ст. 27 Закону);
- ст. 28 – вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
- ст. 35/1–особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- ст. 36 – вимоги щодо запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав (крім осіб, щодо яких вимоги не застосовуються (ч. 6 ст. 36 Закону).

п.2. ч. 1.
ст. 3

Особи, які для цілей Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (в т.ч. посадові особи публічного права, голови та члени експертних команд з оцінювання повсякденного функціонування особи

- ст. 22 – обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища;
- ст. 23 – обмеження щодо одержання подарунків;
- ст. 24 – запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поведження з ними;
- ст. 28 – вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
- ст. 35/1–особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- ст. 36 – вимоги щодо запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав (поширюються лише на осіб, зазначених в пп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону (крім осіб, щодо яких вимоги не застосовуються відповідно до ч. 6 ст. 36 Закону).

Основні складові конфлікту інтересів

Наявні службові
повноваження

Наявний приватний
інтерес

Дискреційний
характер
повноважень

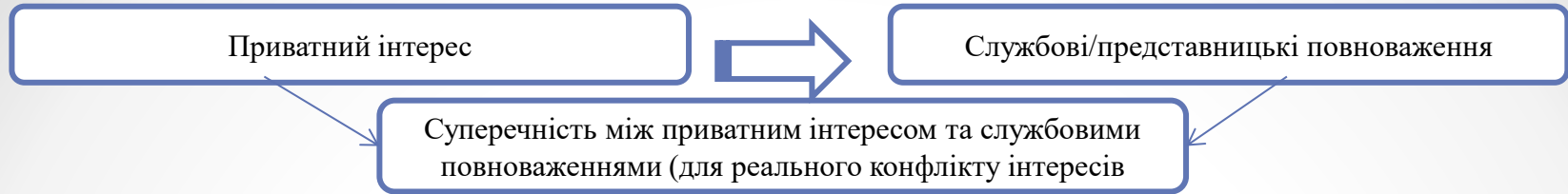
За відсутності принаймні однієї із складових – службових повноважень, дискреційного характеру та/або приватного інтересу – конфлікт інтересів не виникає. Приклади практичного застосування положень Закону щодо встановлення наявності чи відсутності конфлікту інтересів та його врегулювання наведено у п. 14.1 розділу 14 Методичних рекомендацій.

Потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи не вчинення дій під час виконання зазначених повноважень

Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях

Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи не вчинення дій під час виконання зазначених повноважень

Суперечність між приватним інтересом та повноваженнями

Службові або представницькі повноваження визначаються в Законах, нормативно-правових актах, трудових договорах, статутах підприємств, положеннях, посадових інструкціях, організаційно-розпорядчих документах.

Приватний інтерес впливає лише на дискреційні повноваження.

Дискреція - можливість діяти на власний розсуд, обираючи з декількох можливих та законних варіантів, які прямо або опосередковано закріплені в законодавчих актах

Дискреційні повноваження—повноваження осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що надають можливість на власний розсуд визначати повністю або частково зміст чи обсяг рішення, яке приймається органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, або обирати на власний розсуд один із кількох варіантів рішень, передбачених проектом акту, встановлювати строки, підстави та порядок прийняття рішень

Приклад наявності дискреційних повноважень

Фабула: У підпорядкуванні директора державного підприємства «Державний заклад культури» працює його дружина. Статутом підприємства передбачено, що його директор визначає умови оплати праці працівників та застосовує заходи матеріального заохочення, накладає на працівників стягнення. У цій ситуації у директора підприємства наявний приватний інтерес (зумовлений спільною роботою з членом сім'ї) у сфері виконання службових повноважень, який може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття рішень або на вчинення/невчинення дій під час виконання ним повноважень стосовно своєї дружини.

Ситуація. Визначення умов оплати праці працівників та застосування заходів матеріального заохочення, накладення стягнень на працівників

Статутом підприємства передбачено, що його директор визначає умови оплати праці працівників та застосовує заходи матеріального заохочення, накладає на працівників стягнення. Положенням про преміювання, що діє на підприємстві, передбачено, що: •директор на власний розсуд вирішує питання щодо доцільності матеріального заохочення (преміювання) працівників; •директор своїм наказом визначає конкретний розмір премії для працівника залежно від його особистого внеску в діяльність підприємства. Наявний приватний інтерес у цьому випадку не дає змоги директору підприємства об'єктивно оцінити роботу своєї дружини, а тому реалізація наведеного повноваження стосовно неї здійснюватиметься в умовах реального конфлікту інтересів.

Дискреційні повноваження наявні.

Близькі особи – члена сім'ї суб'єкта, зазначеного у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»

ЗУ «Про
запобігання
корупції» ч. 1 ст. 1

Близькі особи - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта

Приблизний перелік позаслужбових стосунків із фізичними чи юридичними особами, що можуть зумовлювати виникнення приватного інтерес

Дружні стосунки

Особисті стосунки

Сімейні стосунки

Стосунки, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях

У ситуації, коли в підпорядкуванні керівників чи інших посадових осіб працюють близькі особи, завжди існує потенційний конфлікт інтересів, оскільки у сфері повноважень таких осіб наявний приватний інтерес, зумовлений позаслужбовими стосунками з близькою особою, що може вплинути на об'єктивність та неупередженість прийняття рішень, вчинення дій під час виконання службових повноважень стосовно близької особи.

Це стосується в тому числі суб'єктів, на яких ст. 27 Закону (обмеження спільної роботи близьких осіб) не поширюється, однак поширюється ст. 28 Закону (вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів)

Питання наявності / відсутності конфлікту інтересів залежить від таких обставин, як:

- належність особи до суб'єктів, на яких поширюються вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону)
- наявності в особи повноважень дискреційного характеру, які можуть бути реалізовані щодо близької особи

Приклади конфлікту інтересів під час роботи з близькими особами

1.

Близькі особи працюють в одному чи різних структурних підрозділах, водночас **у них відсутні службові повноваження**, які можуть бути реалізовані щодо близької особи. У такому випадку конфлікт інтересів **не виникає** з огляду на відсутність такої обов'язкової складової конфлікту інтересів, як службові повноваження. Наприклад, конфлікт інтересів відсутній у ситуації, коли близькі особи працюють у патрульній поліції на посадах інспекторів поліції і не наділені службовими повноваженнями, які можуть бути реалізовані стосовно один одного.

2.

Близькі особи не належать до суб'єктів, зазначених у п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону. Вимоги ст. 28 Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів поширюються виключно на осіб, зазначених у п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 Закону. Тому якщо близькі особи не належать до вказаної категорії осіб, конфлікт інтересів у розумінні ст. 28 Закону не може виникати у жодної з таких осіб, незалежно від того, якими повноваженнями вони наділені та чи можуть вони реалізовуватись щодо близької особи.

3.

Близькі особи (чи одна з них) належать до суб'єктів, на яких поширюються вимоги ст. 28 Закону, та між ними існують відносини прямого підпорядкування. Наприклад, мати обіймає посаду головного бухгалтера – керівника управління фінансового забезпечення державного підприємства. В один із відділів зазначеного управління на посаду бухгалтера призначено її дочку. Враховуючи наявність між ними відносин прямого підпорядкування, у матері як головного бухгалтера – керівника управління фінансового забезпечення державного підприємства наявний потенційний конфлікт інтересів

Перевірка наявності конфлікту інтересів

Або ж пройти тест
на виявлення
конфлікту
інтересів -
[https://nazk.gov.ua/
uk/test-na-
vyavlennya-
konfliktuinteresiv](https://nazk.gov.ua/uk/test-na-vyavlennya-konfliktuinteresiv)

Чи є конфлікт інтересів?

Якщо маєте сумнів
щодо наявності
конфлікту інтересів,
можете звернутись
особисто за
роз'ясненнями до
НАЗК за посиланням -
[https://nazk.gov.ua/uk
/konflikt-interesiv](https://nazk.gov.ua/uk/konflikt-interesiv)

Чи є у мене приватний інтерес у сфері
службових/представницьких повноважень?

Ні

Так

Чи є мої повноваження, за допомогою яких я можу задовольнити
свій приватний інтерес дискреційними?

Так

Конфлікт
інтересів Є

Ні

Конфлікту
інтересів
немає